

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Radek Hendrych**

Název práce: *Determinanty postojů vybraných politických stran zemí EU27 k tureckému rozšíření Unie*

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

MA Filip Kostelka

Doktorant

Centre d'études européennes

Sciences Po, Paris

27 rue Saint-Guillaume, 75337 Paris Cedex 07, France

filip.kostelka@sciencespo.fr

Akademický asistent

Programme of European General Studies

College of Europe, Bruges

Dijver 11, 8000 Brugge, Belgium

filip.kostelka@coleurope.eu

Člen výzkumného týmu Chapel Hill Experts Survey (CHES)

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce si klade za cíl prouzkoumat faktory, které determinují pozice politických stran členských států Evropské unie týkající se přistoupení Turecka do Evropské unie. Snaží se zjistit, zda-li jsou zmíněné pozice ovlivněny ideologickou identitou politických stran a/nebo národním kontextem, ve kterém strany fungují.

2. VĚCNĚ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autor prokazuje výborné zvládnutí vědeckého postupu. V celé práci demonstruje brilantní schopnosti logického a analytického myšlení. Má výbornou znalost literatury o postojích politických stran k evropské integraci. Jeho práce je dobře strukturovaná a přehledná. Empirická část formuluje hypotézy, které jsou zpravidla koherentní a relevantní vzhledem k hlavní problematice dané práce. Testuje je pak za využití vhodných dat a za pomoci pokročilých metod kvantitativní analýzy. Regresní modely jsou důkladně popsány a výsledky jsou skvěle graficky ilustrovány.

Zároveň se v práci ale nacházejí i menší nedostatky a nepřesnosti. Obecný přehled literatury se jeví jako zbytečně široký (zejména str. 4-6). „*Zdařilou publikací na tomto poli bádání je pak jistě sborník*“ (str. 6) je normativní komentář, který není dostatečně zdůvodněn a který se v této formě nehodí do vědecké práce. Peter Mair (str. 16) nebyl britský, ale irský politolog. Na straně 40 autor neupřesňuje, že následující komentář se týká pouze západní Evropy: „*V literatuře se dále uvádí, že vlastními tématy kulturní pravice jsou rovněž otázky národní identity a suverenity, zatímco kulturní levice inklinuje k internacionalismu a nabádá k toleranci mezi minoritami.*“ Z dalších stran je naštěstí jasné, že autor si je rozdílu mezi východní a západní Evropou vědom. Závěr práce je relativně krátký a mohl by více rozvinout implikace empirických výsledků (viz. sekce 5 níže).

Kvantitativní analýza obsahuje několik problematičtějších aspektů. Autor mírně chybí v regresních modelech (v kapitole 3 a 5), když vytváří interakce mezi dvěma proměnnými (např. East*LR) a přitom opomíná původní (neinteragovanou) verzi daných proměnných. To vede k vychylení všech (!) odhadovaných parametrů.¹

¹ Srov. Thomas Brambor, William Roberts Clark, and Matt Golder, „Understanding Interaction Models: Improving Empirical Analyses,“ *Political Analysis* (Winter 2006) 14 (1): 63-82.

V případě interakce je prakticky vždy potřeba ponechat v regresním modelu původní verze proměnných (i když by byly substantivně nezajímavé a/nebo statisticky nesignifikantní).

V analýze prezentované v tabulce 12 autor používá makro proměnnou (charakteristiku státu – velikost turecké minority), aby vysvětlil variaci na úrovni meso (pozice jednotlivých politických stran vzhledem k Turecku). To je statisticky nesprávné. Autor měl buďto aplikovat víceúrovňovou regresní analýzu („Multilevel Linear Regression“) či se spokojit s analýzou průměrné pozice všech politických stran za daný stát (což by pak byla též makro proměnná). V téže analýze autor považuje pravděpodobnost $p = 0.08$ jako důvod pro zamítnutí dané hypotézy. To je poněkud rigidní interpretace statistické významnosti zvláště vzhledem k relativně malému celkovému počtu studovaných politických stran (202).²

Autor by mohl být ještě více transparentní ve svých analýzách. V přílohách by měl například ukázat v textu pouze zmíněný model, který dokazuje, že nezávislé proměnná dimenze Gal/Tan se stane irrelevantní, když je testována společně s multikulturalismem a postojem k širším společenským tématům (viz. strany 53-54 a Tabulka 5). Autor by měl také konkretizovat statistické testy, které vykonal, a ukázat jejich výsledky (viz. poznámka pod čarou 171).

Nakonec je třeba zmínit hypotézu 1c, týkající se extrémních pozic na ekonomické a kulturní dimenzi. Podle mého názoru je více než diskutabilní. Její logika implikuje, že z hlediska přístupu Turecka do EU se extrémní levice (ať ekonomicky či kulturně definovaná) neliší od extrémní pravice. Jinými slovy například velmi liberální kulturní pozice (extrémní GAL) má mít stejný dopad na postoj k přístupu Turecka (tj. na jinak lineární vztah mezi tímto postojem a GAL/TAN dimenzí) jako velmi konzervativní kulturní pozice (extrémní TAN). To je logicky nepřesvědčivé a empiricky chybné.³ Takové chápání je mimo jiné těžko slučitelné s hypotézami 1a a 1b. To si autor bohužel neuvědomuje a při interpretaci výsledků považuje všechny tři hypotézy za plně kompatibilní. Autor měl rozlišit mezi pozitivním a negativním extrémem v každé dimenzi. To by samozřejmě znamenalo i jinou, méně parsimoniální operacionalizaci (viz. otázka v sekci 5). Ta nynější velmi pravděpodobně zkresluje výsledky. Zde je nicméně nutné poznamenat, že tato nedokonalá modelizace by neměla mít dopad na hodnocení diplomové práce ze dvou důvodů. Zaprvé se stejné nepřesnosti dopouští i etablovaní vědci, studující postoje politických stran k evropské integraci, od kterých se autor této diplomové práce inspiroval. Zadruhé se dá předpokládat, že výsledné zkreslení, způsobené neoptimální modelizací, je relativně mírné a fundamentálně by nezměnilo autorovy závěry.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Formální a jazykové zpracování je obecně na vynikající úrovni. Autor se též ale nevyhnul i několika nešikovným či nepřesným formulacím. Například:

Abstrakt *Předložená diplomová práce analyzuje potenciální determinanty formování postojů vybraných relevantních politických stran...* To je nepřesné. Práce empiricky nestuduje proces formování, ale pouze výsledné postoje a jejich determinanty.

Str. 3 *bilaterální vazby mezi Unií (Společenstvím) a Tureckem [...] [se] ustavičně [...] vyvíjí*. Užití tohoto příslovce je mírně přehnané, nedochází zde k změnám ze dne na den...

Str. 3 *Fenomén případného tureckého rozšíření Evropské unie je tedy doposud velmi aktuálním (a neuzavřeným) tématem*. Dost diskutabilní. Zejména v posledních letech let se téma tureckého přistoupení vytratilo z veřejné debaty v jednotlivých členských státech.

Str. 5 ... *oněch (převážně kulturně definovaných) civilizací*. Z textu není jasné na co „ony“ civilizace referují.

Str. 38 *Experti se [...] potýkali s otázkou...* Experti se nepotýkají, ale odpovídají (jinak to nejsou experti).

Str. 39 *Fenomén případného tureckého rozšíření Evropské unie rozhodně nezůstává valnou většinou politických stran bez povšimnutí*. Zde chybí reference či zdůvodnění.

² Z pohledu chybného rozhodnutí studovat meso variaci skrze makro proměnnou (kterého si autor není vědom či ho nekomentuje), je v konečném důsledku větší konzervativnost paradoxně na místě. To ale autor neví či nezmiňuje.

³ Hypotéza 1c by byla správná pouze v rámci jednodimenzionální škály levice-pravice. Na této škále se extrémní levice a extrémní pravice svorně staví proti evropské integraci (a proti vstupu Turecka do Evropské Unie). Jejich důvody se však liší. Pro extrémní levici jsou (v západní Evropě) ekonomické a pro extrémní pravici kulturní. To je potřeba zohlednit při uvažování ve dvoudimenzionálním prostoru, což se nestalo v hypotéze 1c.

Nemám možnost zkontrolovat, zda-li je má domněnka správná, ale mám určité pochybnosti, jestli autor vždy správně užívá uvozovek. Například věta na straně 15 (*Existuje (nikoliv zanedbatelné) portfolio politik, o kterých namísto konkrétních států a jimi akceptovaných vnitřních mechanismů (spolu)rozhodují supranacionální unijní instituce (toto rozdělení pravomocí je však aktéry dobrovolně akceptováno)*), která odkazuje na poznámka pod čarou č. 60, vypadá jako citace, ale je bez uvozovek.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Přes výše zmíněné mírné nedostatky tato diplomová práce dosahuje velmi vysoké kvality. Autorovi se podařilo dosáhnout vytyčených cílů a v rámci své práce ukazuje velký akademický potenciál. Menší pochybení, kterých se dopustil v empirické části, se často vyskytují i ve špičkových vědeckých publikacích na té nejvyšší úrovni. Proto si nemyslím, že by v případě podařené ustní obhajoby byl důvod udělit jinou známku než výbornou.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Detailně rozved'te implikace vašich empirických výsledků zejména z pohledu eventualityho procesu ratifikace přístupu Turecka do Evropské unie a z pohledu porovnání fungování stranických soutěží ve východní a západní Evropě.

Jak by se dala eventuálně přeformulovat a lépe operacionalizovat hypotéza H1c?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Doporučuji k obhajobě.

Výborně.

Datum: 21/1/2015

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.